GRADSKA BIBLIOTEKA
„JURAJ ŠIŽGORIĆ"
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK

Poštarina plaćena u gotovom

NOVA
TRIBUNA

GODINA VII
Pretplata mjesečno D 6.— Inozem. 10
Pojedini broj Din. 1.50
Čekovni račun br, 34,159
Petak 10 februara 1939
Rukopisi se ne vraćaju.
Oglasi se računaju po tarifi.
Plativo i utuživo u Šibeniku.
BROJ 570

Nova vlada

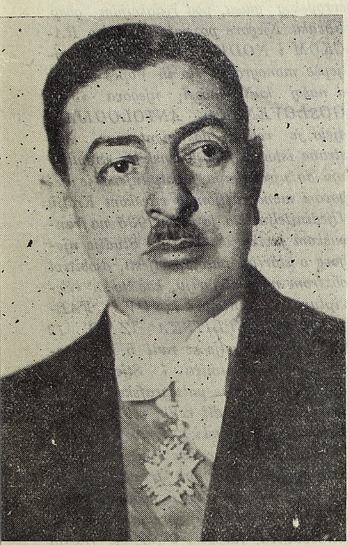

Pretsjednik vlade i min. unutr. poslova
g. DRAGIŠA CVETKOVIĆ

6 februara obrazovao je g. Dragiša Cvetković novu jugoslovensku vladu. U novu vlâdu ušli su gg. dr. Mehmed Spaho (saobraćaj). dr Krek (građevine) Ćirić (prosvjeta), dr Aleksändar Cincar-Marković (vanjski poslovi), dr Ružić (pravda), Jevrem Tomić (trgovina i industrija), Jovan Altiparmarković (pošta), Ljubomir Pantić (šume i rude), Nikole Bešlić (poljoprivreda), Vojin Đuričić (finansije). Miloje Rajaković (soc. politika), Đura Čejović (fiz. vaspitanje), te gg. dr Kulenović, Mastrović, Snej i dr Miljuš kao ministri bez portfelja. U vojnom rezoru nije bilo promjena.

Nova vlada odmah je izjavila da je u njenom programu rješenje hrvatskog pitanja na prvom mjestu, a to je naša javnost i očekivala poslije uspjeha vlade g. dra Stojadinovića u vanjskoj politici i u privredno finansijskoj politici kao i poslije obavljenih izbora, čiji su rezultati bili potrebni prije nego se pristupi konačnom rješenju jednog problema, koji je u glavnom rješen 1918 god.

Pored iznenađenja, koje je nastupito krizom bivše vlade, zapaža se u našoj javnosti živo interesovanje hrvatske štampe za najnovije događaje. Hrvatski dnevnik ističe da je vlada g. dr Stojadinovića pretstavljala zapreku za rješenje hrvatskog pitanja kao i da je „hrvatsko stanovište već više puta jasno izraženo u izjavama gosp. dra Mačeka.

Strana štampa bili je iznenađena promjenom vlade. Njemačka i bugarska štampa pozdravlja dolazak g. Cincar-Markovića na položaj ministra inostranih poslova. Gosp. Cincar-Marković bio je poslanik Kraljevine Jugoslavije, prije u Sofiji a sada u Berlinu

U temeljima nešto škriplje!

I najblistavija zgrada, pa bila ona u najtvrđem kamenu izrađena, ako joj u temeljima škriplje, -- zabrinjuje i njene vlasnike i njene stanare. Ista je stvar i sa bilo kakovom i kojom mu drago, državom. I Jugoslavija, zajednička i jedina zgrada svih Jugoslovena, bez koje nema ni opstanka, a kamoli slobode Jugoslovenima triju istoričkih imena, jednog naroda, izgrađena je na temeljima krvi i kostnrâ heroja i na hiljadugodišnjem stremljenju umova i srdaca najvećih duhovnih pretstavnica Hrvata, Srba i Slovenaca. Vjerujem da su takovi temelji, govoreći po ljudsku, najtrajniji, Ali ljudska tvorevina ima i ono nešto kobno, a zove se — prolaznost! Kolije ta prolaznost, da li će trajati tisuće ili stotine ili čak desetke god. mislm da odlučuju vlasnici i stanari zajedničke kuće, a u našem slučaju, odgovorni činovnici za sretnu trajnost Jugoslavije, naime: državnici i državljani Jugoslavije. Po odgovornosti pred narodom i pred istorijom dužni su i koji vladaju po zakonu i koji se zakonima pokoravaju sve svoje najbolje, pa i život dati, za opće i zajedničko dobro — za Jugoslaviju.

No u temelje svake države, pa i naše, ubrajamo ono što će u budućnosti njenoj skrupolozno štititi i temelje i sve što državom zovemo, i i neće dopustiti da su njena prolaznost uskori, već naprotiv, upotrebiće sve da pojam prolaznost zamijeni pojam stalnosti.

Ono — što jamči budućnost svake države — jest nacija koja nastaje, jest njena omladina, po onoj:. na mlađima svijet ostaje! Stoga, otkad znamo za povijest uzgoja ili pedagogije, sve su kulturne države posvećivale najveću pažnju vàspitanju svojih najmlađih državljana, svoje djece u djetinskoj, mladičkoj i mladenačkoj dobi; zato je nastala borba raznih državnih, socijalnih vjerskih i kulturnih činilaca: ko će imati u svojim rukama — uzgoj omladine.

I naša mlada država, koliko može gradi dostojne hramove osnovnih i srednjih i njima sličnih škola, arine se za njih, jer uviđa svu veliku važnost uzgoja uma, srca, volje i karaktera budućih državljana na kojima će Jugoslavija da ostane. Još treba dosta takova neodloživa inperativna i svestrana rada, pa vjerujem da se o tome ozbijno radi. Preopsežno je područje raznovrsnih radova, ali školstvo dolazi među najvažnije.

Uza sav taj rad, svako ko prati pojave našeg najmlađeg i nama najmiljeg pokoljenja, vidi: da upravo u tim duhovnim temeljima — nešto škriplje! U čemu je to škripanje? Omladina koja pohađa osnovne i srednje škole, pa ona mladost koja je svršila te škole, nije odlično, nije temeljito uzgojena u državno-nacionalnom smislu. Nema svijesti da je država nad svim partijskopolitičkim natezanima i nad svim partikularističkim, plemenskim i provincijskim prohtjevima i željama. U toj mladeži nema zanosa za jedinstvom, slogom i bratskom ljubavi triju plemena naše jedne i ujedinjene nacije. Nema mladenačke ljubavi prema Jugoslaviji! Nema idealista. Apatija vlada. Mladost bez — ideala.

Pa zar nije dostojno da se zabrinuto upitamo: otkud to škripanje u temeljima naše budućnosti? Jedan je uzrok glavni. Školi, ili upće školstvu, smanjen je auktoritet, dirnuto je njeno dostojanstvo. Svako hoće da se miješa u školske poslove, a u glavnim faktorima školstva, stručnjacima, dakle nastavnicima, nastavničkim zborovima, poljuljana je vjera u poziv, jer im ga poniziše: ulica, partiski fanatizam, vjerska netrpeljivost, pa i sami roditelji dječji.

Radikalni ljjek protiv takovih zaraznih bolesti bio bi: povratiti školstvo samoj — školi, t.j. — u školske poslove ne bi se smio niko miješati, osim odgovornih faktora u državi. Ministaro prosvjete sa banovinskim prosvetnim načelnicma, direktori sa nastavničkim zborovima i — niko više ne bi smio da dira u čisto škol. poslove. Zajednici Doma i škole zakonom je ustanovljen rad, gdje se vrši, djeluje korisno. Vjerski interesi zastupijeni su u gg. katehetima. Oni — svijesni vjerskih ujedno državnih i uzgojnih svojih dužnosti — vrše blagotvorni, moralni uticaj. Roditeljima doći će uvijek u susret i direkcije i razrednici i nastavnici pojedinih predmeta, u svakoj školi, samo ako roditelji priznaju da je škola najveća dobročiniteljica njihove djece i da pred svojom djeaom brane auktoritet škole i nastavnika. Nadzor nad školstvom pripada samo državnim, zakonom određenim, licima. I nikome — više! To bi bio — u kratko — djelotvorni lijek.

Neka se to izvrši i nestaae ono nešto pogibeljno što u temeljima naše države zlosatno — škriplje.

Dr. M. Perković

17 GODIŠNJICA krunisanja Sv. Oca Pàpe bit će svečano proslavljena 12 o. mj.

RADI NOVOG terorističkog vala u Madžarskoj i radi poznatog atentata na sinagogu u Budimpešti, madžarska je vlada proglasila prijeki sud u cijeloj državi.

Borba ideja

Sad kad se španski rat nalazi u svojoj završnoj fazi vidi se koliko je on važan za evropsku i sjetsku politiku. Dugo vremena on je bio a vjerovatno i ostaće u centru pažnje cijeloga svijeta. Ovaj na oko obični građanski rat tokom vremena postao je simbol borbe dvaju svijetova. Na vručem španskom tlu sukobile su se dvije ideje sa čvrstom odlukom da se bore do zadnjih sila.

I sada, poslije jednog dugog perioda krvavog bratoubilačkog mrcvarenja, mi se sve više približujemo jednom važnom i presudnom času. Dok na jednoj strani vidimo sve veći elan, volju i požrtvovanje, dotle na drugoj vidimo bjedu, potištenost i razočaranje. Sada kad katalonski front više ne postoji samo se slijepci mogu još obmanjivati. Mogu Madrid i ostale neosvojene pokrajine davati natčovječanske otpore ali to može da samo za neko vrijeme odloži čas njjhova pada.

Španski građanski rat, ta borba dviju suprotnih ideja pribljižuje se svom završetku. To će ujedno biti sumrak i propast jedne ideje koja je dugo vremena bila velika opasnost za čovječanstvo i njegove tekovine.

Kroz dim opustošene Španije već se sada naziru konture budućeg pobjednika vođenog novom idejom — vodiljom koja će povesti čovječanstvo novim i boljim putevima nacionalizma i nacionalnog preporoda.

— ŠEF PROPAGANDE u Slovačkoj Máx održao je u Rihnovcima govor i oštro govorio protiv toga da Češko—Slovačka ostane u Ligi Naroda i zatražio da pristupi paktu protiv Kominterne.

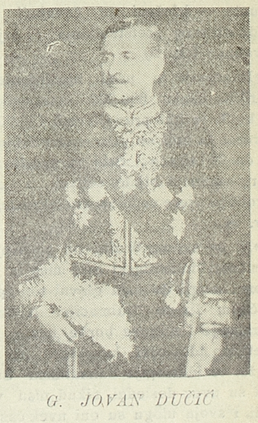

G. JOVAN DUČIĆ

U vezi sa sporazumom država Balkanskog sporazuma da svoja poslanstvá podignu na stepen ambasada, ovih dana je ukazom Kr, Namjesnika postavljen za prvog našeg ambasadora g. Jovan Dučić, dosadašnji izvanredni poslanik i opunomoćeni ministar u Bukureštu.

Njemački kolonijalni problem

U svom zadujem govoru najavio je vođa Njemačke u svoj formalnosti zahtjev za povratkom bivših njemačkih kolonija, pa više ne može biti ni najmanje sumnje, da če njemačka politika u buduće poduzimati sve potrebne korake, kako bi to pitanje privela konačnom razbistrenju. Argumentaciju Adolfa Hitlera njemačka je štampa odmah svestrano prihvatila i još ju i dalje probndila vlastitim razmatranjima. U njemačkim se političkim krugovima sa zanimanjem očekuje međunarodna diskusija o tome nadasve važnom pitanju. U Berlinu su sa zadovoljstvom primljeni do znanja neki engleski novinski glasovi, koji sasvim jasno vele, da se ovdje radi o popravljanju nepravde, koja je — unatoč određenih obećanja prilikom zaključivanja primirja 1918. — nanešena njemačkom narodu. Druge novine, kao na pr. „Times“, nisu kako izgleda nesklone pravednom rješenju tog problema, ali traže međuilm »protuuslugu« Reicha na drugim područjima. Taj list vjerovatno pomišlja kod tog na kakvo međunarodno utanačenje o razoružanju ili bar njegovom ograničenju.

Za Njemačku su — kako je to i sam Hitler opetovano iznosio — kod kolonijalnog pitanja važne dvije stvari:

Prvo, nije li poslije sviju iskustava prošlih godina ipak moguće u izravnim pregovorima rješiti jedno tako važno pitanje.

S tim u vezi smatra se reakciju vlada Engleske i Francuske na njemački zahtjev kamenom kušnje obzirom na buduće općenito držanje Reicha spram međunarodnih pitanja.

Drugo, za Njemačku je kolonijalni posjed od eminentne gospodarske važnosti, dok on za sadašnje posjednike, kako je poznato, jedva pretstavlja neku stvarnu vrijednost, budući da oni nisu kadri u dostatnoj mjeri iskorišćavati čak ni svoja ostala kolonijalna područja.

Nema sumnje, da bi povratak kolonija znatno olakšao opskrbu Njemačke živežnim naminicama i potrebnim sirovinama, koje nabavljaju kolonijalna područja. Njemački su gospodarski krugovi uvjereni, da je prednost opsežnog razbistrenja za sve strane više nego jasna i oni bi se silno iznenadili, ako poglavito engleska vlada ne bude prihvatila tu mogućnost sklapanja sporazuma s Njemačkom

Bivše njemačke kolonije prouzročile su Englezima i Francuzima samo troškove, pa bi im povratak istih pravom vlasniku nesamo uštedio te nepotrebne troškove, negobi osim toga omogućio Njemačkoj da s manje tvrdim metodama provodi svoju vanjsku trgovinu.

I u tom pogledu otkrio je govor njemačkog vođe i kancelara sasvim jasno njemačke namjere. Životna potreba sili Njemačku da izvana podmiruje mnoge svoje potrebe, koje ne pokriva njeno vlastito tlo,

A ako to nije moguće iz vlastitog kolonijalnog posjeda, mora se to činiti putem vanjske trgovine.

Međutim obzirom na njemački devizni položaj svaki je njemački uvoz nužno uvjetovan odgovarajućim izvozom, koji će Njemačka u tom slučaju morati provoditi čak i uz opasnost gospodarskog rata.

Dr V. P.

MINISTARSTVO SAOBRAĆAJA odobrilo je kredite od 159,956 din da se izgradi obala u Rogaču na otoku Šolti i 151.329 d. da se produži obala u Milni na otoku Braču.

SVE PRIPREME ZA PALESTINSKU konferenciju u Londonu završene su. Konferencija počinje danas i predstavlja posljednji pokušaj britanske vlade, da postigne sporazum između Arapa i Židova.

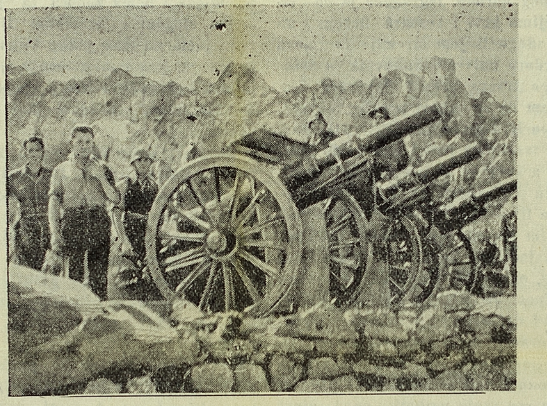

Odmor jedne baterije nacionalističke artiljerije nakon zadnjih borba na katalonskoj fronti.

DR. VIKTOR NOVAK

Među našim istaknutim istoričarima zauzimlje vidno mjesto svojim stručnjačkim radovima iz poleografije i istorije starije i najnovije jugoslavenske, Hrvat rodom, ispravne jugoslavenske ideologije, Dr V. Novak, univerzitetski profesor u Beogradu, jedan od najproduktivnijih i najsolidnijih današnjih trudbenika na polju stručne, kritične i savremene pozitivne jugoslavenske znanosti. Njegovi radovi u našem odlično uređivanom »JUGOSLAVENSKOM ISTORIJSKOM ČASOPISU« u kojem surađuju najjači naši jugoslavenski, istoričari, zbornik je evropskog glasa, pod redakcijom gosp. Novaka. Njegove poznate studije o RAČKOM i NODILU pripadaju u najljepše monografije što ih uopće imamo u našoj književnossi; njegova »JUGOSLOVENSKA ANTOLOGIJA« djelo je velike, dokumentovane, svestrane istorije jugoslovenskih stremljenja do ujedinjenja, upotpunjena je njegovom monograftjom o viteškom Kralju Ujedinitelju, što je izdao 1935 na francuskom jeziku u Parizu. Studije njegove o starijoj našoj povijesti, osobitim obzirom na Dalmaciju, kao što su »Seriptura beneventona« i »DVA FALSIFIKATA SPLITSKA IZ G. 12 STOLJEĆA« gdje se radi o ispravama kralja Zvonimira i Stjepana II, dokazi su njegove paleografske i kritičke spreme. Erudit velik, velik naeionalista jugoslavenski.

Dičnom pretstavniku naše istoričke znanosti,. neumornom trudbeniku za nauk i istinu i pravicu, borcu jugoslavenske ideologije prema idealima Strosmajera, Račkoga i Nodila, čestita pedesetu godinu života želeći mu sve što on želi:

REDAKCIJA N. TRIBUNE — ŠIBENIK

ZLATARSKA RADNJA
Ante Fantulin - Šibenik

Dr LUJO BAKOTIĆ:

Srbi u Dalmaciji

od pada mletačke republike do ujedinjenja

(*vidi: TRIBUNA od 3-II 1939)*

U predgovoru knjige pisac ističe ovo: Događaji i lica koja su u njima sudjelovala, izrazitije, kroz to vrijeme, — na temelju savremenih dokumenata — izloženi su čuvajući se »jednostranog pretstavljanja i ocjenjivanja.« (str. 5)

»Dalmacija je pred ujedinjenjem otprilike imala 600.000 stanovnika, od kojih je bilo pravoslavnih 120.000, a katolika koji se priznavahu Srbima 20 do 25 tisuća; Srbi pravoslavne vjere većinom bijahu seljaci, a oni katoličke vjere većinom intelektualci«. (str. 5)

»Ni po svome broju, ni po svojoj vrednosti dalmatinski Srbi nisu u to vreme mogli da daju glavni ton političkom životu Dalmacije. Njihove afirmacije i njihove borbe imale su pretežno ideološki karakter. Ali u službi te ideologije dalmatinski Srbi bili su uvek dosledni, nikad nisu vrdali, i svoju ulogu su oni uvek časno i čestito ispunjavali i još uvek isto tako časno i čestito ispunjavaju.« (str. 5-6)

Auktor je knjigu podijelio na 16 poglavlja sa ovim naslovima: Od pada Mletačke Republike do 1815; Stanje srpskog naroda u Dalmaciji u vreme mletačke prve austriske, francuske i početkom druge austrijske vladavine; Austrijski ustav 1848 g.; Narod. stranka dobija večinu u saboru; Politička borba između Srba i Hrvata; Nastavak srp. hrv. borbe; Hrvatska stranka prava; Otkrivanje Gundulićevog spomenika u Dubrovniku; Posljednji trzaji borbe; Razređivanje; Riječka i zadarska rezolucija; Aneksija Bosne i Hercegovine; Balkanski ratovi; Svetski rat, oslobođenje i ujedinjenje; Srbi katolici.

Knjiga je ukrašena slikama: Stj. M. Ljubise, Save Bjeianovića, dr. Ignjata Bakotića, dr. Vlaha Malijevića, dr. Dušana Baljka, Antuna Fabrisa, dr. Pera Čingrije i don Ivana Stojanovića.

Ovaj rad g. dr. L. Bakotića najprije i svakako je važan dokumenat i marljivo sakupljena građa, danas već teško pristupačna, za ono **potpuno djelo** koje odavno želimo i očekujemo, a to je **Politička povijest Dalmacije.** »Srbi u Dalmaciji« izazvaće valjda sinhronističku knjigu — Hrvati u Dalmaciji, pa će se upotpuniti jedna s drugom i tako ćemo dobiti djelo dvostvuko veće.

Markantne ličnosti dalmatinskih Srba iz onog doba, kao što je Bjelanović, Bakokotić, Baljak, Fabri itd, zbilja su svijetle i neobične pojave, primjeri za nasljedovanje pokoljenima i ures istorije svojeg vremena. Tadašnji Srbi u Dalmaciji, sumljivi i pogibeljni elemenat austrijskoj vladi, vrijeđan, izazivan i često ponizivan radi same **svoje pravoslavne vjere** od strane dobrog dijela Hrvata katoličkih vjernika i svećenika, osobito otkad se izrodi starčevićenstvo u frankovstvo, pa i u Dalmaciji nasta poklič »srpstvo je negacija hrvatstva“ nastadoše vremena kad brat bratu poče oči da vadi, a naravno je da tad slabiji nastrada gore od jačega. Bila su vremena, kako lijepo reče dr Uroš Desnica u nekrologu dr Steve Metličića: „ako je ko htio da ortodoksno misli i radi, morao je da bude ili Srbin ili Hrvat sav iz jednog komada. Ta dva pojma su se isključivala; jedan se je sudarao s drugim a oba su se međusobno mrzila.« Posljedice te međusobne mržnje nisu izbrisane ni poslije dvadeset godina ujedinjenja. Ispoljavaju se, napose u Dalmaciji, kod onih kojima je i danas Starčević učitelj u mržnji protiv — Srba!

I stoga je ova knjiga g. B. aktuelna. Otvoriće nekima nči ako se udostoje da je pročitaju držeći se objektivnog stajališta g. Bakotića.

Ne znam smijem li prigovoriti auktoru što je dosta toga izostavio, a vidio je i doživio je u samom Zadru gdje bijaše činovnikom, upravo pred Balkanski rat i za rata, kad se je u dva naša zavoda, u gimnaziji i Učiteljskoj školi, omladina — uza sav austrijski policijski aparat — isticala i izlagala i stradala radi **srpskohrvatskih zajedničkih ideala**, osobito prigodom parastosa, u pravoslavnoj crkvi u Zadru, za pok. Jovana Skerlića. Takovih uspomena imao bih izobilje, u prilog auktoru, ali valjda je auktoru obim knjige bio unaprijed određen?

Čudim se da pisac kaže da je pok. Onisim Popović bio **obješen u Šibeniku**! Taj dični seljak bio je **strijeljan u Sinju**! Auktor, rodom Dalmatinac, piše dva puta (str. 26) u **Poljici** mjesto u Poljicima. Poljica, nekadašnja kneževina, sklanja se samo u množini, dakle treba pisati u Poljicima!

Inače knjiga je napisana glatkim stilom; drži čitača u napetosti zbog vješto poređena i vrlo zanimiva gradiva, izvađena iz izvora i napisa onih markantnih ličnosti koje daju čar knjizi, a ujedno su dokaz kako je pisac znao tim karakterističnim dokumentima dati života i svježine koja nam dočarava i ona borbena vremena i one plemenite nezaboravne reprezetante Srba u Dalmaciji, Ova knjiga ima dvostruku vrijednost: prvo, kao **istorički dukumentovano osvetljenje duhovnog rada Srba u Dalmaciji**, kroz izvjeno vrijeme; drugo, kao uspjelo **književno djelo, objektivnih refleksija** koje ostavlja dojam o plemenitoj intenciji auktorovoj i njegovoj duhovnoj spremi za pisanje takovih korisnih djela za našu bolju i zajedničku budućnost.

Najljepši je ures knjizi g. Bakotića: **istinitost fakata i objektivnost u prosuđivanju ljudi i njihovih djela.**

Dr. M. Perković

Proslava sv. Tripuna u Šibeniku

Dana 3 februara t.g. ovamošnji Bokelji sa prijateljima bez razlike vjere plemena i staleža proslavili su svoga pokrovitelja sv. Tripuna na svečan i dostojan način. U jutro imali su zajedničku svetu misu, u crkvi svetoga Domenika, koju je na staroslovenskom jeziku otslužio prof. pop Jerko Gršković. Korom i orguljama dirigovao je don Josip Španić na osobito zodovoljstvo prisutnih. Prije svete mise djak B. Tomić, sin Slavka Tomića. komandanta Mornarske Komande, u starodrevnoj nošnji Bokeljske Mornarice izrekao je pohvale sv. Tripunu, čime je osvježio prisutnima uspomene na staru slavu i moć Boke. Svetoj misi pored ostalih ovamošnjih Bokelja prisustvovali su Gg. kap. b. b. Slavko Tomić, Kap. Bilafer, Kap. Petrone. kap. Moretti, Mr Ph B. Milošević viši savj. Kamenarović i prof Marčić sa gospođama, te savj. Peručić C. Pored mnoštva prijatelja Boke i Bokeljske Morarice te štovatelja sv Tripuna, ovu svečanost uzveličali su svojim pristupom, Komaodant grada general g. Damjanović sa gospođom i lučki poglavar g. kap. Turina. Poslije sv. mise bilo je zajedničko slikanje.

U večer u salonu Grand Hotela Krka bila je zajednička večera kojoj je pred maloga admirala pristupilo trideset Bokelja i prijatelja Boke među kojima i Komadant grada g. general Damjanović sa gospođom. Prije večere po starom običaju plemenita tijela Bokeljske Marnarice izrečena je nazdravica za dug i sretan život Nj. Vel. Kralja.

Svaka čast i hvala Bokeljima na ovakovom svečanom i zajedničkom slavljenju svojih svetinja, te dao Bog da se ovim njihovim primjeru budu zanijeli i drugi naši gradovi u širenju bratske ljubavi i vjerske sloge a na korist i sretan napredak zajedničke nam domovine.

„Osvitu“ svići bolji dani

„Osvit“ - „Split“ 2:2

Poslije svih iskušenja, koja je „Osvit« u ove zadnje 2 god. doživio, ovaj današnji rezultat prestavlja za nj malu rehabilitaciju- Ako uzmemo još u obzir da su njegovi igraći odavno lišeni svog igrališta i da nemaju gdje da treniraju, onda je pravo čudo što je izvukao i ovakav rezultat na tudjem tereuu. Ipak smo po svršetku igre zatekli neraspoložene igrače i njihove prijatelje u svlačionici. Pokazali su mi rukom na Crnogaćine zube, koji su nešto okrnjeni poslije faula izvršenog nad njim od strane vrlo borbenih splitskih »crvenih.« ›Evo ovako oni dajn golove«, reče nam vrlo ogorčeni i potišteni izvrsni desni bek »modrih«, jer su splićani postigli svoj drugi gol poslije ovog faula. Sudija, inaće član »Majstora‹, koji je veliki rival »Splita«, sudio je nešto malo u korist splićana, kako mu ne bi niko predbacio pristrasnost u korist šibenčana, koji za sada nisu ni malo opasni njegovom klubn. Drugi gol nije trebao nikako da se prizna, pa ma koliko god vikali grlati navijači »Splita«. Ovako je oštetio mladog »Osvita«, koji zaslužuje svaku pažnju od svih dobronamjernih sportista, jer ovi i u svom protivniku najprije gledaju čovjeka i kolegu a tek onda takmaca. Igra u I. pol. bila je dosta nezanimljiva, jedni i drugi dolazili su do tudjeg bekovskog prostora ne na osnovu kakvih smišljenih kombinacija, već krivnjom svog protivnika, pošto su i jedni i drugi vrlo loše dodavali. Nije nikakvo čudo, jer ni jedni ni drugi nemaju svog igrališta, pa im je nemoguće obavljati redoviti trening. Ipak su oba protivnika postigla po jedan gol. »Split« je dosta jeftino došao do prvog gola, jer je g. Gazzari poslije nehotičnog faula svirao u korist »Splita« a Rosič je tukao precizno u lijevi ugao. Ljepši je bio »Osvitov« pogodak, jer je Novak I iskoristio zabunu »crvene« odbrane i tukao neodbranjivo u skoro prazna vrata. U II pol. igra je bila mnogo interesantnija, jer su splićani mnogo pucali i mnogo sigurnih šanši upropastili lošim pucanjem, koje je već ušlo u poslovicu. Oni su u polju bili sada daleko nadmoćniji od svog još neizvježbanog protivnika, ali njihovi uzrujani i neprisebni navalni igrači mogu se smatrati prvacima u lošem šutiranju. Sasvim drukčiji su Šibenčani. Njima je potreban racijonalan trening dodavanja lopte, jer su do bekovskog prostota nelošе igrali, ali bi im tu brza i oštra »Splitova« obrana skoro sve lopte uzimala, tako da se može reći, da je »Split‹ od 30-40 šuteva na gol, samo 2 plasirao u mrožu, dok je ›Osvit« iz samo 2 prodora dao 2 gola. Ovo je znak da njegova navala zna da šutira, pa kad joj bolja halves-linija bude davala više upotrebljivih lopti, ona će davati i više golova. Ne služi na čast ni »Hajduku‹ a ni ›Splitu«, da šalje na protivnička vrata masu lopti a ove ne mogu nikako da udju u gol, koji je širok ništa manje nego 7.15 met.

Split. A. D.

GLAZBENA SEKCIJA Sokolskog društva priređuje u subotu 18 — II svoj Veliki Krabuljni Ples. Razne atrakcije. Najljepša krabulja dobiva dar. Legitimacije za krabulje predižu se u Sok. domu soba br. 21 svakog dana od 14 - 16 sati. Rezerviranje stolova u knjižari „Opal“

OVIH DANA DOPUTOVAO JE u Šibenik pomoćnik komandanta mornarice u Zemunu, kontraadmiral g. Luterotti.

SVE TISKANICE za kaucelarijske o trgovaćke potrebe izvršuje kulantno i solidno »Tipografija« Šibenik.

Pravosl. vladika g. dr. Irinej Đorđević održao je u četvrtak, u priredbi Pododb. Knj. Ljubice, u Sokolskom domu vrlo uspjelo predavanje: „Naši u Americi.

Biskup g. dr. Mileta otputovao je ovih dana, u pratnji kateheta don Ante Radića, u Ljubljanu gdje je prisustvovao pogrebu skopskog biskupa pok dr. Gnidoveca.

KOLO SRPSKIH SESTARA u Beogradu priređuje 11 Marta „Sveslovensku zabavu“. Ako koja članica Narodne ženske zadruge želi prisustvovati, nek se prijavi utorkom od 18 — 19 sati u društvenim prostorijama.

Povlastica će po svoj prilici biti 75 posto kao i ranijih godina.

NAŠ SUGRAĐANIN direktor zagr. opere Krešimir Baranović, skladatelj i dirigent proslavit će 29 marta 25. godišnjicu svog umjetničkog rada i 10 godišnjicu što je na čelu vodstva zagr. opere.

POHVALNO.— Gospođa i gosp. Jelisavćić sudski major priložili su prigodom svoje slave Sv. Jovana u fond našega društva za »kap mlijeka« 50 Din. na čemu se plemenitim darovateljima i ovim putem srdačno zahvaljuje.

Pododbor G. Knj. Ljubice.

GCA ILKA MILOŠEVIĆ kćerka Mr. Ph. Bože Miloševića preminula je iznenadno u ponedeljak 6 ov. mj. Obitelji naše iskreno saučešće.

Ante Bedrica - Šibenik
prodaja cipela

DRUŠTVO ZA UNAPREĐENJE TURIZMA u Šibeniku traži činovnika(—ca) za svojn biletarnicu. Uslov poznavanje njemačkog jezika i mala matura odnosno odgovarajnća škola. Ponude slati do najkasnije 20 februara o. g.

Prof. **MIRKO LEŽAIĆ**

6

(Lične uspomene)

O ZASLUŽNIM POKOJNICIMA NAŠEG KRAJA

Docnije su zbog daljine Zečevljani otpali i tako bez škole ostali i do danas. Među prvim đevrsačkim »osnovcima« bio je i pisac ovih redaka. Ali briga Save Bjelanovića o narodnoj prosvjeti nije se svršavala na podizanju i stvaranju narodnih škola po selima. On e i poslije budnom pažnjom pratio rad narodnih učitelja u školi i izvan škole. On je u svakoj prilici, na vidljiv način, valjanim učiteljima pred narodom ukazivao naročito priznanje. On se s mnogim učiteljima rado i dopisivao. Tako je postupao i sa Spasenijom Kneževićem, koga je prizivao u svoj gostoljubivi dom i hrabrio da ne klone u teškom prosvjetiteljskom radu. To mi je s opravdanim ponosom kazivao sada već pokojni »naš učitelj Spase«. To sam čuo i od g. Danila Petranovića, oblasnoga školskog nadzornika u penziji. Zanimljivo je još i to, da je Sava Bjelanović, i pored svoje ogromne zaposlenosti, ipak nalazio vremena za bliži dodir čak i sa nama — »osnovcima«! Za svojih kratkih odmora u Đevrskama, on je u sporazumu sa učiteljem svakog dana zvao u svoju kuću po dva tri dječaka iz naše škole, da se s njima porazgovori i da ih obdari kakovom zabavnom ili poučnom knjigom. Tako je jednom došao red i na mene. Sjećam se kao da je to jučer bilo.

Bilo je proljetno jutro. Đevrsačka polja, gajevi i vrtovi treperili su u cvijeću i zelenilu. Na sve strane odjekivalo je cvrkutanje ptica i zujanje insekata. Okolna brda: Zečevo, Kosa, Bobija i Divič kupali su se u sunčanoj svjetlosti i cvijetnom mirisu. Seoska vreva. ojkanje i dozivanje bili su u jeku. U školi, one duge klupe »starinskog tipa« već su bile načičkane razdraganim »švrćama« do posljednjeg mjesta. Očekivali smo dotazak našega »gospodina učitelja«, koga smo svi bez razlike od srca voljeli. Od našega dječijeg nestašluka u školi je brujilo kao u košnici. Najednom uđe naš mladi učitelj, plav i mršav, srednjeg rasta i blaga pogleda. Žamor presta i odmah započe molitva. Zatim on po običaju pregleda domaće radove i da li je svaki od nas došao u školu čist, umiven i ošišan. Onda se pope na katedru, prozva mene i strica mi Špiru (koji je, siromah, u svjetskom ratu poginuo), pak naredi obojici da se poslije svršetka školskog rada usput svratimo **»gospodinu Sáki«.** *U tom trenutku svi pogledi drugova uperiše se u nas, a meni se učini kao da nas obadvojica narastosmo od radosti »u vis za podlanicu«. Jedva sam dočekao da se školski rad završi. Naš komšiluk je na kraju, a škola na sredini sela i u blizini crkve sv. Ilije. Put do našeg komšiluka, kojim se ide od škole na zapad, vodi baš pored »kule« i »bašče« Save Bjelanovića. Kad smo nas dvojica stigli, našli smo velika avlijska vrata zatvorena. Osjetili smo da nas obuzima trema i da nas napušta odvažnost. U taj mah naišao je jedan seljak i otvorio nam jedno krilo od vrata. Na ulasku u avliju suknuo je na nas vetiki strmni pas sa bijesnim lajanjem, ali je srećom bio lancem privezan o prag svoje kućice. U to se na kamenom slaru pojavio »Sákin poljar«, koga smo već poznavali, i dao nam znak da k njemu pristupimo. To nas je malo ohrabrilo. Odjednom našli smo se u sobi — pred licem Save Bjelanovića! Oko njega bilo je još neke »gospode« i »gospoja«. Takav nas je prizor još više zbunio. Pokojni Sava Bjelanović je nešto pitao, a mi smo mu naizmjenice odgovarali. Bili smo tako zbunjeni, da se više ne sjećam ni jedne jedine riječi iz toga razgovora. Sjećam se samo, kako se pokojni »Sako« nekojim našim odgovorima slatko smijao i pri tom smijanju okretao k jednoj gospođi s naočarima, koja nam se blago smješkala. Za tu gospođu, naši ukućani kazali su nam da je Sákina supruga* **»gospoja Danica«.** *Sava Bjelanović je uzeo dvije knjige, pa jednu darovao stricu Špiri, a drugu meni. Mi smo zahvalili, izašli iz sobe i kao na krilima odjnrili k svojoj kući. Špiro je dobio zbirku narodnih junačkih pjesama* **»O Stevanu Visokom«,** *a ja isto takovu zbirku* **»O bojevima Crnogoraca«.** *Kako smo taman naučili „dizati i štampana i pisana slova“, te knjige su nam došle kao poručene. Sjećam se, kako smo obojica bili srećni i kako smo neprestanim čitanjem naučili napamet po čitave pjesme. Jâ sam od tadâ silno zavolio naše narodne pjesme, pa mi ih je stoga i otac nabavljao. S kakovim li sam uživanjem slušao, kad ih je uz gusle pjevao o našem krsnom imenu sv. Arhiđakonu Stevanu — jedan slijipac iz sela Ostrovice! . . . . Ali — moju dječiju radost odjednom je pomutila opća tuga.*

(*nastaviće se*)

Iz Sokola:

SOKOLSKI PLES uspio je i ove godine odlično. Odabrana publika ispunila je salu koja je čilimima i jednostavnim dekorom dala uobičajeni ugodni dojam. Raspoloženje je bilo vanredno, te je ples trajao do zore. Sokolska lutrija je bila bogata, razdieljeno je 30 vrlo lijepih zgoditaka. Kako još nisu svi zgodici razdijeljeni, a lista je izložena u knjižari »Opal«, mole se dobitnici da iste predignu. — Dok god traju poklade Sokol priređuje svakom zgodom omiljele popodnevne čajanke.—

LUTKARSKA SEKCIJA Sokolskog društva priredila je prošle nedelje izlet u Siverić i to na poziv tamošnjeg Društvr, te je sa velikim uspjehom dala lutkarske pozorišne komade »Začarani žabac« i »Kraljević od krompirije«. Osim toga su tom prilikom naši sokoli prikazali filmove »Vazduhoplovna izložba« i „Pokrajinski slet u Zagrebu 1934 g.« Dvorana je bila dupkom puna te je uspjeh i moralno i materijalno potpuno zadovoljio. R. R.

Umro bivši pokrajinski Namjesnik u Zadru

Nakon kratke bolesti preminuo je u Splitu Stjepan Metličić, umirovljeni pokrajinski namjesnik za Dalmaciju. Pok. Metličić služio je u Zadru kao šef drž. pravobranioštva. Poslije Oslobođenja narodno vijeće je Metličića postavilo za pokrajinskog namjesnika u Splitu, na kom je položaju ostao do uvađanja županija. Kasnije bio je poslanik u Narodnoj skupštini.

PRIMILI SMO od Središnjeg ureda za Osiguranje radnika u Zagrebu nove publikacjje: „Petnaest g. SUZOR 1922 — 1937“ i „Izvještaj o poslovanju i zak. rač. za posl. g. 1937.

Knjige su vrlo lijepo opremljene i sadržavaju opširni i važni materijal sa tabelama, grafikonima i stat. planovima.

Ivan Bastiančić
(Pazar) kod Stipe Šare
električna brusiona i trgovina
Brusi se točno i savjesno svakovrsne stvari kao noževe, škare, mašine za šišanje kose
UZ NAJNIŽE CIJENE

Prodaja žarulja
marke
„Luna“

Skladište „Relly“ baterija koje neprekidno gore 12 sati.

TRGOVINA POKUĆSTVA
Stj. Karković i Sin
- Šibenik

Mate Jadronja
ŠIBENIK
Trgovina mješovite i delikatesne robe

ZLATARIJA
G. B. VALLE - SPLIT
VLASTITA RADIONA — UTEMELJENA 1822

„ILS“ INDUSTRIJA LIJESA
ŠIBENIK

Svima prijateljima i čitaocima!

Uvjereni u Vašu predanost i ljubav prema Vašem mjestu i krajevima uzduž našeg lijepog Jadrana, koji danas nažalost više nego ikada trebaju moralno-nacionalne pomoći svih svojih sinova u svrhu njihove afirmacije, njihova napretka i jačanja njihove uloge u našem kulturnom i privrednom životu, toplo Vas molimo da biste izvoljeli svojom uvaženom suradnjom u našem listu, lijepim člancima i vijestima kao i širenjem lista, doprinijeti ostvarenju spomenutog cilja. Unapred zahvaljujemo UPRAVA

Kraj obrambene pripravnosti u Češko-Slovačkoj

Na osnovu rešenja češko-slovačke vlade, dne 28 februara završava se stanje odbranbene pripravnosti države, koje je naređeno istodobno s mobilizacijom dne 25 septembra 1938 godine. Dne 28 februara ističe vrijednost vanrednih mjera, koje su u vezi s odbranbenom pripravnosti države. Dekretom pretsjednika republike je armijski general Ludwik Krejči oslobođen od dužnosti glavnog komandanta, koju je imao za vrijeme odbranbene pripravnosti. Armijski general Krejči i dalje ostaje u svojoj funkciji načelnika generalnog štaba. Regruti godišta 1936, koji su još uvijek u aktivnoj službi, odlaze kući krajem februara o. g.

ŽIGON I DRUG
prodaja koža i svake vrsti cipela
ŠIBENIK (DALMACIJA)

NAJBOGATIJI GURMANSKI RESTAURANT
Hotel sa moderno uređenim sobama
Zlatni Fazan - Split
IZBOR PRIMORSKIH SPECIJALITETA
Glavno sastajalište splitske i šibenske publike

STROJARSKA MEHANIČKA RADIONA I LJEVAONICA METALA
S. Kordić
Šibenik
Radiona za popravak svakovrsnih parnih strojeva, sisaljka, motora, automobila, branika, kompresora, turbina.
Montaža svakovrsnih strojeva, mlinova, hidrauličnih presa motora na brodove, čamce itd.
Autogeno varenje i rezanje željeza
Lijevaju se dijelovi strojeva. Konstruiraju se propele od bronza.

BIFE **„ALPA“** Šibenik
MLJEČNA RESTAURACIJA
Alpa čajni maslac
Alpa - Joughurt - specialitet

Slastičarna „SPORT“ ŠIBENIK
Gradska vrata

NEKOLIKO ISTRIŽAKA

(Izvorna novela, napisao MIPER za N. Tribunu)

I

Ferko otsluži godinu i po u Dalmaciji, i to na državnoj klasičnoj gimnaziji u Splitu godinu, a na zadarskoj prvi semestar — samo. Bijaše rodom iz Hrvatske; universitete je pohađao u Pragu i Zagrebu; napisao je domaće radnje iz glavnog i uzgrednog predmeta, filološke grupe. Bile su mu odobrene, pa se pripravljao za usmeni ispit profesorski. Ne znam je li ga polagao. Ne doznadoh o njemu ništa kroz ovih trideset i nekoliko godina. Samo, i sve, što Ferkovo imam, nekoliko je — Istrižaka!

Kakovih Istrižaka? Bijasmo prijatelji. Mjesec dana nakon njegova odlaska iz Dalmacije primih pismo u kojem nađoh 20-30 papirića, iskinutih iz notesa, koji mu je inače služio za ocjene đaka, a na njima olovkom isptsane nekolike njegove uspomene na Split, Zadar i Dalmaciju. Na posljednjem listiću, malko većim slovima, podvučenim, stajaše: Šaljem ti nekoliko istrižaka, da te naučim **strići** po tvojoj Dalmaciji! Ferko. Bez nadnevka, bez pozdrava: Žig pošte Zagreb.

Prevrčući prašne hartije — što bi rekao Zmaj-Jova — nađoh i Istriške Ferkove, pa ću ih, njemu na uspomenu, da naštampam i da ga izazovem, ako je još živ, da nastavi striženjem kad ja ne poslušah njegov savjet.

— „U Dalmaciji je najgore magarcu, suplentu i popu! Magarca svako i tuče i prebija, a jesti ne daju mu. Na nj uzjaše po tri teža skoro od njega, da prostiš, tovara, i sva trojica lupaju ga nogama i rukama, a četvrti otraga bode ga praljkom vičući: **žu, vrag ti piz odni!** Ipak sam se okoristio! Stadoh — jer sam slavist — đa mozgam od kojeg bi glagola mogao nastati zapovjedni način — žu —; a od tebe sam čuo odakle dolazi riječ — piz — i što znači. Od toga dalmatinskog Joba nad Jobovima doznadoh da postoji njegova, magareća, opozicija, a ta je: prevaliti se sa ostalim tovarom na sebi. i ne ustajati uza sve „bubce« gorih životinja od njega! Zašto tvoji tamo govore: **bubae** mjesto udarac, pitaću mojeg profesora Maretića, filologa.« Je li to od bubati?!

»Suplent u Dalmaciji, t. j. u dijelu „trojedne« kraljevine, pod apoštolskom krunom (kao da su apoštoli nosili — krune!), uzimlje se u službu kad nema profesora, a kad koji nadođe, suplent može odmah da pakuje! Ne smije đacima preporučuti koga pjesnika ili književnika da čitaju. Imao sam hrvatski u V razredu pa me jedan đak upita, koji je najbolji pjesnik sadašnji hrvatski, a ja odgovorih — Kranjčević! Pročitam pred razredom, preko svojeg budućeg sata, neke njegove najjače pjesme, u izdanju Matice Hrvatske. Poslije tri dana na me skočiše i direktor i popi i biskup i svi sveti i svetice božje stoga, jer đaci počeše da uče napamet Kranjčevićevu: Eli, Eli-lama.... I zamalo mi se ne dogodi kao i onom magarcu sa onom četvoricom njegovih — »nadčinjenih!« Ja se upravo spremih da oponiram, da se privalim, kao čestiti onaj dalmatinski mučenik koji se najzad privali, ali me spasi jedna moja glupa šala kojoj se je i sam g., inače dvorski savjetnik, i moćni faktor »trojedne«, nasmijao! Nasmijati g. savjetnika značilo je — mnogo !

Popravljah zadaće, dok drugi stariji c. k. profesori, koji su nas suplente nazivali »suplenčad“, ozbiljno govorahu o jednom kulturno-pedagoškom problemu. Uniđe g. direktor, sav blažen, da nam javi važnu novost. »Odobren je kredit od c. k. namjesništva za postavljenje munjovoda na gimnaziju! Baš sam sretan!« Meni sunu u glavi da se narugam, pa ću g. direktoru: »Moglo je c. k. namjesništvo uštedjeti taj novac, a isto bismo obranili gimnaziju od groma«! — Kako? Kliknu direktor, a jedan stariji profesor promrmlja — hm! — »Mogli ste, g. direktore, poslati kog đaka ili poslužnika da ubere koprive i postavi na gimnaziju, a grom neće — u koprivu“! -- Ben trovata! nasmjehnu se direktor, a za njim i starije kolege nas — suplenčadi! — Direktor je u isti dan, pripovjedio dvorskom savjetniku moju — nazovimo je — šalu, a na moju sreću, ona se dopala onoj „dvorskoj« budali tako da je kliknuo »ein witziger Kerl“ — ! Ja ostadoh opet — suplentom radi moje najslabije šale! Da sam takovih više rekao u Dalmaciji — valjda bih i ja s vremenom postao nešto — dvorsko!«

»Pop — u Dalmaciji, ako je uz to suplent, pa da je i doktorat filozofije stekao, a nema profesorskog čina, mora da dijeli sudbinu i — magarca, ne mislim u rđavu smislu, već u onome — primanju takozvanih moralnih »bubaca“! Kod nas u Hrvatskoj, dakle opet u »trojednoj« pod apoštolskom krunom, pop je »**gospon**«, Boga mi, i ter kakov! Ne samu njemu da se klanja i poglaviti i ilustrisimus, već i njegovoj „gazdarici« veli — i građanin i seljak »milostiva«! A tamo, kod vas. pop — uopće — slabo odjeven, živi od odonoga što tamo zovu »redovina«, ili što sam čuo od jednog bodula: Vazmi, pope, ča ti se dâ! Pazi na nj i c. k. žandarm i čauš. Biskup ga prima i ne prima! Po gradovima — podruguju se popovima i prave viceve o njihovim propovijedima, kao o nekom don Antoniju Knjišu! Zapisao sam i ja takovih anegdota koje će mi služiti za karakteristiku onih vaših »prošešjuni« i »devocjuni«, a napose vaših popova ljekara i čudotvoraca sa »zapisima« od fjorina i od talira! Ne znam je li igdje na svijetu popu tako lijepo kao u Dalmaciji! A pravo reći — njih sam dosta upoznao i čestitih i kulturnih i pravih rodoljuba i dobročinilaca i naprednjaka, ali takovi nisu uvaženi ni od svojih nadležnih, a još manje od c. k. namjesništva. Takovim je popovima u Dalmaciji opet — najgore, dakako — na ovom svijetu!

„Sad ti je jasno: što je kulturnu, mladu čovjeku kad je pop i služi kao suplent na dalmatinskoj gimnaziji, a neće da bude ono — treće! Imađah takva kolegu. Došao sa bečkog universiteta. Pristojno se odjevao kao svi popovi u Beču, a nije po onu dalmatinskih popova. Dođe do sukoba sa — sredinom! Ja ga tješih: Najteže je u Dalmaciji magarcu, suplentu i popu! Ali — ako se sve to troje združi u jednoj — osobi? Kolega me je razumio! Preselio se srećom u Zagreb. Sad je i gospon i feš dečko! I to u Zagrebu!“

(Nastaviće se)

Tisak i vlasnik: „TIPOGRAFIJA“ štamparsko novinsko i knjižarski zavod, za tiskaru i uredništvo odgovara: direktor Hamilkar Vitaliani, Šibenik